

Nagy Zsolt

E-learning, mint lehetőség a tűzoltóképzésben

Mit nyerünk az elektronikus kommunikációs eszközök használatával a hagyományos konzultációs alkalmakhoz képest? Nincsenek térbeli és időbeli korlátok, viszont a tömérdek információ feldolgozása külön kihívást jelent az oktatásban az e-learning számára. Szerzőnk a tűzoltóképzés fejlesztésének lehetőségeit vizsgálja az e-learning alkalmazásával.

Tanulási módszerek

A tűzoltók elméleti és gyakorlati képzésének minősége nagyon fontos a hatékony kárfelszámolás szempontjából. A képzés magas színvonalának fenntartásához az alkalmazott képzési módszerek tökéletesítésére, folyamatos modernizálására van szükség [1].

Az e-learning (elektronikus tanulás) fogalmát többféle értelemben használják, magát az angol szót is többféleképpen írják (e-learning, elearning, eLearning). Legtágabb értelemben technológiával támogatott tanulás (technology supported learning), számítógép segítségével történő tanulás, digitális tananyag segítségével történő tanulás.

Ilyen értelemben jelentheti a CD-ROM segítségével egyénileg történő tanulást is multimédiás számítógéppel. Mások elsősorban vagy kizárólag az internet vagy intranet alapú tanulást, a hálózaton szervezett és folytatott oktatást értik rajta. Erre tekintettel az informatikai technológiát hasznosító távoktatást is jelöli.

Az Internet alapú képzés (Internet-based training), az online tanulás (online learning) kifejezések használata mellett a kilencvenes évek második felétől, de különösen az ezredfordulótól, mindinkább az e-learning kifejezés vált általánossá, felölelve az iskolarendszerű oktatás megújítását, a felsőoktatási alkalmazást, a szakmai továbbképzések és az egyes egyén önképzésének új lehetőségeit.

Az oktatás történetében rendkívül fontos szerepe van a számítógép és az Internet megjelenésének. Ahogy az információs és kommunikációs technika fejlődött, úgy vették használatba a számítógépeket az oktatással foglalkozó intézmények.

Az Internet általános használata csak a 1990-es évektől, a WWW (World Wide Web) megjelenése után terjedt el.

Miközben mind többféle e-learning termék és szolgáltatás jelent meg elsősorban az Egyesült Államokban, majd világszerte, és valóságos e-learning ipar van kialakulóban az Európai Unió e-learning kezdeményezése nyomán, 2000 óta fokozatosan az oktatás és képzés

új koncepcióját hordozza ez a kifejezés. Ez pedig az új alapkészségeket kifejlesztő és azokra építő, mindenki számára elérhetővé tett, egész életen át tartó tanulás programja és lehetősége [2]. Ma már ott tartunk, hogy az Internet segítségével naprakész információkat szerezhetünk, és számtalan szolgáltatását használva, mint például az e-mail, chat, videokonferencia, blog, a tőlünk távolabb élő emberekkel is kapcsolatot tudunk tartani. Létrejött egy új fogalom, az információs társadalom.

Az információs társadalom

Az információs társadalom nevezhető tudásalapú társadalomnak is, ahol a tudás birtokosa meghatározó, és kiszámítható döntéshozóvá válhat.

Álláspontom szerint az egyén tudása, készsége, ismeretanyaga az idő múlásával elévül, szinten tartása végett újból tanulnia kell, akár szolgálat mellett. Az információs társadalom egyik alapvető tétele az élethosszig tartó tanulás, ami jelentős időráfordítást is igényel. Ebből egyenesen következik, hogy az oktatásnak változnia kell, követnie, támogatnia szükséges az élethosszig tartó tanulást.

Az iskolának nemcsak a tananyagot kell megtanítani a tanulóival, hanem azt a képességet is, hogy önállóan tudjanak tanulni. Ebben a folyamatban megváltozik a tanár szerepe is.

Az e-learning, vagy magyarul elektronikus tanulás, egyesíti a távoktatást a hálózati technológiával. Míg a távoktatásnál a hallgatók nyomtatott tananyagot kapnak kézhez, és távolról küldik be dolgozataikat, az e-learning tanfolyamot végző hallgató egy másik eszközrendszerrel: a számítógép, illetve hálózatok segítségével oldja meg mindezt, megszabadulva a merev időkorláttól és a lineáris leckefelépítéstől.

Bárhon, bármikor elérheti a tananyagot, csupán egy számítógépre és egy Internet kapcsolatra van szüksége.

Az e-learningnek két fajtája alakult ki: a szinkron és az aszinkronképzés. A szinkronképzésnél a tanár és a tanuló egy időben van jelen az oktatási folyamatban, a hallgató bármikor kérdést tehet fel az oktatónak, amire azonnal választ kap. Hátránya ennek a képzésnek, az időbeli kötöttség. [3]

Az aszinkron képzésnél a tanár és a tanuló időbeli és térbeli teljes elkülönülését tételezi fel, azaz a hallgató önállóan és egyedül veszi át a leckét.

E-learning a katasztrófavédelmi képzésben

Meggyőződésem, hogy az e-learning mindkettő oktatási módszerét integrálni lehetne a katasztrófavédelmi és tűzvédelmi oktatás terén. A katasztrófavédelmi képzés kialakítása az új katasztrófavédelmi igazgatás működésével egyidejűleg megkezdődött, de az új tanítási struktúrák kialakítása még folyamatban van. A jelenleg eltérően szabályozott belügyi szakképzések egységes szerkezetben lesznek kialakítva, ezért is lehet fontos az e-learning oktatás módszer, mint lehetőség, amely elősegítheti az egységes képzéseket.

Az egységes moduláris képzésekben egyes szakágak saját szakmai képzési programjai ráépülhetnek az e-learning programjaira, amely a résztvevők számára nagy segítséget nyújthat.

A legtöbb katasztrófavédelmi kirendeltségen a különböző szakterületeken dolgozó kollégák 4-5 napos képzésen, továbbképzésen vesznek részt. Ennek kihatása az, hogy ez idő alatt az adott kollégát vagy helyettesíteni kell, vagy a képzésben résztvevő kolléga napi munkája feltorlódik, amely következmények csak extra energia- és időráfordítással kezelhetők. Pénz és idő takarítható meg, ha az e-learning oktatási módszer bevezetésre kerülne. Az e-learning az alábbi előnyökkel rendelkezik a hagyományos oktatással szemben:

- A munkakieséssel járó napok száma csökkenhet
- A járulékos költségek csökkenhetnek (utazás, szállás, étkezés),
- Alacsonyabb képzési költségek (kivétel a beüzemeltetés, ami nagyobb beruházást igényelhet)
- Az oktatás helytől és időtől független
- A tanult ismeretek azonnal hasznosíthatóak

Az e-learning további előnyei között szerepel a képzés költséghatékonysága, a tanárral vagy oktatóval való állandó és közvetlen, egyéni kapcsolat, a csoport többi tagjaival, mint szellemi erőforrásokkal való együttműködés, valamint az internet, mint információforrás. [4]

Rendkívül nagy lehetőségek nyílnának ezen a területen a katasztrófavédelmi képzések rendszerének átalakulása kapcsán, a rendvédelmi szervek egységes moduláris képzési rendszerének kialakításánál.

Az e-learninget egyéni foglalkozás keretében is lehetne alkalmazni, amely növelné a képzés hatékonyságát, mert a tananyagot a számítógép segítségével, aszinkron módon, tehát egyéni haladási sebességgel, saját ütemezésben dolgozza fel a képzésben részt vevő kolléga.

Tekintettel arra, hogy e technológia nagy távolságokat képes áthidalni, akár regionális vagy országos szinten segítséget nyújthat egy nagyobb tüzeset vagy műszaki mentés, beavatkozás elemzésének kidolgozásához.

Az e-learning képes érdekes, motiváló audiovizuális megjelenítésre, mint például az oktatófilmek, vagy akár a kárhelyen készült fényképek, filmfelvételek illetve egyéb multimédiás anyagok bemutatására, de képes interakcióra és visszajelzésre is. Mindezen információ illetve adat szükségszerű lenne az összesített adatfeldolgozásnál vagy a későbbi esettanulmányok feldolgozásainál.

Az elektronikus eszközökkel támogatott tanulás képes lenne irányítani a katasztrófavédelmi kirendeltségeken folyó képzéseket, és az egyénre szabott oktatást, hiszen a visszajelzésekkel és a nagyfokú interaktivitásokkal úgy működne, mint egy programozott oktatás, ugyanakkor a tananyagok napról napra nyomon követhetőek lennének.

Ez mással nem helyettesíthető alapegysége az e-learning-nek. Az e-learning ugyanakkor széles skálán kínál lehetőséget a csoportos munkára a moderált fórumoktól a chaten keresztül a megosztott képernyőhasználatig, amely kiválóan alkalmazható lenne például terv dokumentációk feldolgozásánál, vagy jogszabályok, intézkedések értelmezésénél.

Az e-learning kiválóan alkalmazható lenne a csoportmunkában feldolgozott problémamegoldás során, továbbá esettanulmányok, vagy különféle beavatkozások tervezésénél [5], illetve a tapasztalatok megosztásában is célszerűen felhasználható.

Az informatikai képzettség egyik fontos feltétele lenne az e-learning képzésnek, ezen belül az internet igazi felhasználási területe az oktatásban.

Ha a képzés során sikerült felkeltenünk a figyelmét a képzésben résztvevő kollégának nem pusztán az anyag, de annak internetes elérhetősége iránt is, akkor a katasztrófavédelmi képzésben résztvevő nemcsak saját kíváncsiságának kielégítésére kezdhet barangolni a témában, de partnerré, „tanársegéddé” is válhat. Véleményem szerint ez nagyon fontos dolog a képzés jövőjére nézve.

Ezzel a csoportmunka új dimenzióit nyithatjuk meg, megteremtve egyfajta sajátos belső mobilitást.

Ami nagyon fontos számomra, hogy a diák tanulóból tanítóvá válhat, ugyanis egy konkrét, behatárolt témában több ideje van elmélyedni, mint a számos témában is felkészülni hivatott oktatónak.

Összegzés

Álláspontom szerint érdemes feltenni a kérdést: pontosan mit nyerünk az elektronikus kommunikációs eszközök használatával a hagyományos konzultációs alkalmakhoz képest?

A válasz nagyon egyszerű: az új média által kínált folyamatos jelenlétnek köszönhetően folyamatosan elérhető, hiszen nincsenek térbeli és időbeli korlátok, viszont a tömördek információ feldolgozása külön kihívást jelent az oktatásban az e-learning számára. [6]

Természetesen a magas színvonalú technika, technológia önmagában kevés a sikerhez, csak akkor válik értékes oktatási eszközzé, ha a katasztrófavédelmi képzésben résztvevő tanulók és a tanárok közösen valami hasznosat tudnak a segítségével létrehozni.

Komoly kihívást jelenthet ez a jövő katasztrófavédelmi képzés oktatói számára, hiszen az újfajta tanítási-tanulási folyamatban szerepük felértékelődik, minden eddiginél nagyobb mértékben lesz szükség szakértelmükre, pedagógiai, didaktikai módszereikre.

A tanári szerepvállalás bővülésével a tanulóközpontú oktatás tanárközpontúvá is válik. A jövő pedagógusának a tananyag közvetítésén túl a tanulásmenedzselés lesz a legfontosabb feladata: a hallgatókat meg kell tanítani a lehető legnagyobb mértékben önállóan tanulni.

Az új képzési módszertan megerősíti, hogy az e-learning nagy lehetőséget jelent a jövő katasztrófavédelmi képzések különféle szakágainak oktatásánál, de a törekvéseket csak akkor fogja siker koronázni, ha bátran hozzálátunk az innovatív, korszerű módszerek kifejlesztéséhez és alkalmazásához.

Irodalomjegyzék:

[1] Kuti Rajmund: A tűzoltóképzés sajátosságai Ausztriában, VÉDELEM - KATASZTRÓFA- TŰZ- ÉS POLGÁRI VÉDELMI SZEMLE XV: (6) pp. 30-31.

[2] Magyar Gallup Intézet <http://ip.gallup.hu/elearning/index.htm>

[3] Komenczi Bertalan: Didaktika elektromagna? Az e-learning virtuális valóságai <http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=2004-11-ta-Komenczi-Didaktika#top>

[4] Kovács Ilma: Új út az oktatásban? Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem és a Professzorok Háza Felsőoktatási Koordinációs Iroda, Budapest, 1997

[5] Kuti Rajmund: Komplex műszaki mentések tervezésének lehetőségei, Védelem Online, URL: <http://www.vedelem.hu/letoltes/tanulmany/tan233.pdf>

[6] Digitális taneszközök használata a szakképzésben http://www.sulinet.hu/ikt/17_szakmacsoport/rendeszet/rendeszet_06.html

Győr, 2013-03-06

Nagy Zsolt tú.fhdgy